

Complexnummer: 514078

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Wilhelmina Park

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

514079, 514080, 514081, 514082,
514083, 514084, 514085

Woonplaats

Sneek

Gemeente

Súdwest-Fryslân

Provincie

Friesland

Locatie van het hoofdobject

BY Oude Dijk 14, Sneek

Complexomschrijving

Inleiding

Het WILHELMINAPARK is in 1898 aangelegd in opdracht van de voogden van het, in 1581 gestichte, Old Burger Weeshuis te Sneek. Het park kwam te liggen op een stuk grond aan de noord-westzijde van de stad, ingesloten tussen de Franekervaart, de Oude Dijk en de Bolswarderweg en werd naar Koningin Wilhelmina genoemd, die dat jaar ingehuldigd werd. In de tweede helft van de negentiende eeuw werd het gebruikelijk om, naast de toen sterk in opkomst zijnde dagrecreatie, ook in eigen omgeving enige ontspanning te vinden. In sommige steden en dorpen werden de wallen, die niet meer als zodanig in gebruik waren en landschappelijk meestal mooi lagen, omgevormd tot wandelgebieden. Sneek bood deze gelegenheid niet: de stad was door grachten omgeven en volgebouwd en de overgebleven bolwerken waren te smal om wandelpaden aan te leggen. Het weeshuis -dat als vanouds het beheer had over opgeheven kloosters rond en in de stad- wilde al heel lang een park schenken aan de Sneker gemeenschap. Met de aanleg van dit park ging deze wens van het weeshuis in vervulling. Het park werd op kosten van het weeshuis aangelegd en werd onderhouden door de gemeente, die het van het OBW huurde.

Het trapeziumvormige park is door tuinarchitect Gerrit Lambertus Vlaskamp (1834-1906) uit Hardegarijp ontworpen in Landschapsstijl. De kern bestaat uit een eiland in het midden, dat door een waterpartij wordt omringd, waar uitstulpingen in oostelijke en westelijke richting een organische vorm aan geven. Om de centrale waterpartij heen zijn slingerpaden aangelegd, ellips- en boonvormige perken, kleinere waterpartijen en twee heuvels.

De verschillende elementen zijn dankzij de ingebrachte zichtlijnen goed zichtbaar. De oorspronkelijk aangeplante bomen zijn in de loop der tijd vervangen door bomen van dezelfde soort. Monumentale bomen zijn onder meer schijnacacia's, Hollandse linden, 2 Japanse notenbomen, een moerascypres, een vleugelnoot, twee goudessen, iepen, een plataan, een watercypres en een papierberk. Behalve bomen zijn er ook sierheesters, vaste planten, perken en bakken met oude agaven.

Onderdelen van de oorspronkelijke aanleg zijn de PARKWACHTERSWONING en het HERDENKINGSMONUMENT voor Koningin Wilhelmina uit 1898. De VOLIÈRE ontworpen door architect Geert Stapenséa is in 1913 geplaatst. De dubbele en overdekte BANK VOOR OUDEN VAN DAGEN is ontworpen door gemeente architect S. Jellema in 1920, evenals zeer waarschijnlijk de grote natuurstenen VAAS. Voorts uit die periode een ROTSFONTEIN.

Deze onderdelen vallen, samen met de oorspronkelijke aanleg, onder bescherming van rijkswege.

Waardering

Het complex van het Wilhelminapark te Sneek, aangelegd in 1898 in Engelse Landschapsstijl naar ontwerp van G.L. Vlaskamp is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een culturele ontwikkeling, met name in relatie tot het opkomen van dagontspanning, sport en recreatie in de tweede helft van de negentiende eeuw en zijn betekenis voor het sociale leven van Sneek;
- als bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling, in relatie tot de functie;
- vanwege de esthetische kwaliteiten van het ontwerp;
- vanwege de hoogwaardige kwaliteit van de samenstellende onderdelen;
- vanwege de situering, verbonden met de ontwikkeling van de stad en in relatie tot de functie van het complex;
- vanwege zijn betekenis voor het aanzien van Sneek;
- vanwege de in grote mate aanwezige gaafheid van het oorspronkelijke ontwerp;
- in relatie tot de structurele gaafheid van de stedelijke omgeving;
- als zeldzaam en vrij gaaf voorbeeld van een kleinschalig stadspark in de provincie Fryslân uit het eind van de 19de eeuw in Landschapsstijl.

Monumentnummer*: 514079

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82695/24

Monumentnaam**

Wilhelmina Park

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

Woonplaats*

Sneek

Gemeente*

Súdwest-Fryslân

Provincie*

Friesland

Locatiennaam

BY Oude Dijk 14, Sneek

Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*

Sneek

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

1854

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Het WILHELMINAPARK is in 1898 aangelegd in opdracht van de voogden van het in 1581 gestichte Old Burger Weeshuis te Sneek. Het park kwam te liggen op een stuk grond aan de noord-westzijde van de stad, tussen de Franekervaart, de Oude Dijk en de Bolswarderweg en werd naar Koningin Wilhelmina genoemd, die in dat jaar ingehuldigd werd. Het trapeziumvormige park is door tuinarchitect Gerrit Lambertus Vlaskamp (1834-1906) te Hardegarijp ontworpen in Landschapsstijl. De drie korte zijden (de west-, noord- en oostzijde) van het trapezium liggen tegen de Oude Dijk en zijn verhoogd en omsloten door beplanting. De Franekervaart loopt achter de oost- en de noordzijde. De lange zijde (zuidzijde) ligt aan de Bolswarderweg.

Omschrijving

De hele oppervlakte omvat totaal 2,73 hectare. De kern bestaat uit een eiland in het midden, dat door een waterpartij wordt omringd, waaraan uitstulpingen in oostelijke en westelijke richting een organische vorm geven. Om de centrale waterpartij heen zijn slingerpaden aangelegd, ellips- en boonvormige perken, kleinere waterpartijen en twee heuvels. De verschillende elementen zijn dankzij de ingebrachte zichtlijnen goed zichtbaar. De oorspronkelijk aangeplante bomen zijn in de loop der tijd vervangen door bomen van dezelfde soort. Monumentale

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bomen zijn onder andere schijnacacia's, Hollandse linden, 2 Japanse notenbomen, een moerascypres, een vleugelnoot, twee goudessen, iepen, een plataan, een watercypres en een papierberk. Behalve bomen zijn er ook sierheesters, vaste planten, perken en bakken met oude agaves.

De toegang tot het park bevindt zich aan de westzijde. Links van de ingang staat de parkwachterswoning. Een smal pad in noordelijke richting, tussen de vaste planten, leidt naar een paar opslagruimtes en oostelijk ervan naar de vijverpartij. Hier bevinden zich, dicht bij elkaar, de volière en de dubbele bank voor ouden van dagen. Ten oosten van de grote vijver staat het monument met gedenksteen en lindeboom, gewijd aan koningin Wilhelmina. Ten zuiden van het monument staat in het midden van een perk een natuurstenen vaas. Om deze hoofdelementen heen zijn de kronkelende paden en de perken aangelegd, die een organische vorm hebben gekregen. Hier en daar zijn kleinere waterpartijen aangelegd. De kleine gietijzeren bruggen zijn in de loop der tijd vervangen door houten exemplaren.

Waardering

Het Wilhelminapark te Sneek, aangelegd in 1898 in Engelse Landschapstijl naar ontwerp van G.L. Vlaskamp is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een culturele ontwikkeling, met name in relatie tot het opkomen van dagontspanning, sport en recreatie in de tweede helft van de negentiende eeuw en vanwege zijn betekenis voor het sociale leven van Sneek;
- vanwege de esthetische kwaliteiten van het ontwerp;
- als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch van nationaal belang is;
- vanwege de situering, verbonden met de ontwikkeling van de stad en in relatie tot de functie van het complex;
- vanwege de in grote mate aanwezige gaafheid van het oorspronkelijke ontwerp;
- in relatie tot de structurele gaafheid van de stedelijke omgeving;
- als vrij zeldzaam voorbeeld van een kleinschalig stadspark in de provincie Fryslân uit het einde van de 19de eeuw.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

Monumentnummer*: 514080

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82689/160

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

Woonplaats*

Sneek

Gemeente*

Súdwest-Fryslân

Provincie*

Friesland

Locatiennaam

BY Oude Dijk 14, Sneek

Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*

Sneek

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

1854

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Het natuurstenen GEDENKTEKEN -een klip of poer met gedenksteen en zinken vaas- is in het Wilhelmina Park te Sneek geplaatst ter gelegenheid van de kroning van Koningin Wilhelmina op 31 augustus 1898. Het monument staat in het centrum van het trapeziumvormige park, op een heuveltje, in de schaduw van een lindeboom, waarvan het oorspronkelijke exemplaar voor dezelfde gelegenheid is geplant. Het opschrift luidt: "31 Aug. 1898. Ter herinnering aan de kroning van H.M. Koningin Wilhelmina is deze linde geplant." Het monument, met klassieke hoofdvorm, is ontworpen door Tj. Hommes in een stijl waarbij elementen van de Neo-barok met voluten en palmetten zijn toegepast. Aannemer J.A. de Graaf maakte de klip en steenhouwerij S. Hofstra vervaardigde het monument. De oorspronkelijke zinken vaas, waarin een loden kokertje met oorkonde werd bewaard, is geleverd door Fa. Louwmans en Co. Stoomfabriek. Het monument is gerestaureerd in de winter van 1990-1991 door steenhouwersbedrijf de Koninklijke Steenklip. De huidige vaas, gemaakt door Mous Siersmeedwerk te Bakhuizen, is in 1992 geplaatst ter vervanging van het originele, vernielde exemplaar. De originele oorkonde is bij die gelegenheid in de nieuwe vaas teruggeplaatst, samen met een nieuw exemplaar, vervaardigd door drukkerij H. Doevendans B.V. te Sneek. De oude lindeboom, die enkele jaren na de Tweede Wereld Oorlog ziek werd, is door een nieuwe linde vervangen.

Omschrijving

Het natuurstenen gedenkteken bestaat uit een rechthoekig, laag basement, een vrij hoog parallellepipedum en hierop, staand, een piramidaal stuk. De korte zijden van het parallellepipedum worden gedecoreerd door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

natuurstenen klauwen; op het piramidale onderdeel zijn, boven de voluutvormige ornamenten, twee grote natuurstenen palmetbladeren "gelegd"; op de afgestompte top is de vaas geplaatst, waar in een loden koker zowel de oude als de nieuwe oorkonde worden bewaard. Naast het monument staat de lindeboom.

Waardering

Het herdenkingsmonument met Wilhelmina boom, geplaatst in 1898 in het Wilhelmina Park te Sneek is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een historische gebeurtenis;
- vanwege de herinneringswaarde;
- vanwege zijn betekenis voor het sociale en culturele leven van Sneek;
- als essentieel onderdeel van een groter geheel dat van algemeen nationaal belang is;
- vanwege de grote mate van gaafheid en oorspronkelijkheid.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Gedenkteken(D)

Functie

Gedenkteken(D6)

Monumentnummer*: 514081

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82689/138

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

Woonplaats*

Sneek

Gemeente*

Súdwest-Fryslân

Provincie*

Friesland

Straat*

Oude Dijk

Nr*

14

Toev.*

Postcode*

8602 XW

Woonplaats*

Sneek

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Sneek

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

1854

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

De TUIJMANS(PARKWACHERS)WONING is tegelijk met de aanleg van het park in 1898 aangelegd in de zuidwestelijke hoek van het trapeziumvormige terrein. De woning is ontworpen door Albert Breunissen Troost (1832-1900), die te Sneek werkzaam was als directeur van de gemeentelijke gasfabriek en als particulier architect. Breunissen Troost is op vele plaatsen in Fryslân bouwkundig actief geweest. De woning is gebouwd door timmerman Martinus Rondema in Ambachtelijk-traditionele stijl. In 1905 is een gedenkplaat van zwart marmer in de westgevel aangebracht; deze was een geschenk van de Sneker glasfabrikant Marinus Josephus Houwink. In 1988 is de plaat gerestaureerd door de firma De Vries Schilderwerken B.V. te Sneek.

De woning is in de jaren dertig verbouwd door timmerman Cornelis Faber uit Sneek. Bij deze verbouwing is de kap opgehoogd. Een recentere verbouwing door de gemeente heeft het pand voor een deel het uiterlijk van vroeger terug gegeven.

Omschrijving

De parkwachterswoning heeft een rechthoekige plattegrond, één schoorsteen en wordt door een schilddak van zwarte Hollandse pannen gedekt. Op het westelijke dakschild zit een rechthoekige dakkapel, in het zuidelijke dakschild zit een rechthoekige, driedelige dakkapel. Het pand is wit gepleisterd. In de zuidgevel zitten twee rechthoekige vensters, in de noordgevel een houten deur met bovenlicht en een groot rechthoekig venster, in de westgevel één rechthoekig venster en in het midden een zwarte glazen gedenkplaat. Het geschrift in gouden letters,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

omlijst en gedecoreerd in de stijl van de Art Nouveau door florale, slingerende motieven luidt: " WILHELMINA PARK/ in het koningsjaar 1898 door het Old Burger Weeshuis aangelegd en sinds 12 mei 1899 in gebruik bij de gemeente Sneek wordt ten zeerste in de zorg van het publiek aanbevolen". In de oostgevel zijn vier rechthoekige vensters geplaatst.

Waardering

De parkwachterswoning, horend bij het complex van het Wilhelmina Park te Sneek, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als essentieel onderdeel van een groter complex dat cultuurhistorisch en maatschappelijk van nationaal belang is;
- vanwege de in redelijke mate gave architectonische hoofdvorm;
- in relatie tot de visuele en structurele gaafheid van het hele ontwerp en de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Tuinmanswoning(L)

Monumentnummer*: 514082

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82689/131

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

*Woonplaats**

Sneek

*Gemeente**

Súdwest-Fryslân

*Provincie**

Friesland

*Straat**

Oude Dijk

*Nr**

13

*Toev.**

B

*Postcode**

*Woonplaats**

Sneek

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Sneek

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

1854

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

De VOLIERE is in 1913 door de regenten van het Old Burger Weeshuis aan het Wilhelmina Park toegevoegd. De volière bevindt zich aan de noordkant van het trapeziumvormige terrein, ten zuiden van het pad parallel aan de Oude Dijk. Het kleine gebouw is uitgevoerd door de Sneeker bouwkundige Folkert de Wolf, naar ontwerp van architect Geert Stapensea. Stapensea was binnen en buiten Sneek heel actief in de eerste decennia van de 20ste eeuw.

Omschrijving

De volière heeft een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een uitstekend rieten tentdak waarop een lantaarn met rieten dak en nok van rode, brede dakpannen. De lantaarn heeft aan iedere zijde een driedelig venster. Het bakstenen gebouw staat op een bakstenen basement. Aan de voorzijde is een glazen uitbouw aangebracht. In de voorgevel zitten een venster en een driedelige tuindeur.

Waardering

De volière uit 1913, horend bij het complex van het Wilhelmina Park te Sneek, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als essentieel onderdeel van een groter complex dat cultuurhistorisch en maatschappelijk van nationaal belang is;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de in grote mate aanwezige architectonische gaafheid;
- in relatie tot de visuele en structurele gaafheid van het hele ontwerp en de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Volière(L)

Monumentnummer*: 514083

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82689/115

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

*Woonplaats**

Sneek

*Gemeente**

Súdwest-Fryslân

*Provincie**

Friesland

Locatiennaam

BY Oude Dijk 14, Sneek

Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente**

Sneek

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

1854

*Rijksmonumentomschrijving***

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Inleiding

De dubbele, overdekte ZITBANK voor Ouden van Dagen is in 1920 gemaakt en in het Wilhelmina Park geplaatst, ten noorden van het trapeziumvormige terrein en ten zuiden van het pad dat in oostelijke richting loopt, parallel aan en ten zuiden van de Oude Dijk. De zitbank is ontworpen door gemeente-architect Sjibe Jellema, in opdracht van het Old Burger Weeshuis.

Omschrijving

De dubbele zitbank bestaat uit twee bakstenen zijmuurtjes, twee houten zitdelen die met de ruggen naar elkaar zijn geplaatst en een houten rechthoekige overhuiving. De overhuiving wordt vanaf de zijmuurtjes door twee houten delen met tussenschot ondersteund. In het zuidelijke muurtje is de gedenksteen geplaatst, waarop te lezen is: "11 juni 1920, de eerste steen gelegd door Jan Has 90 jaar".

Waardering

De dubbele zitbank in het Wilhelmina Park te Sneek, gebouwd in 1920, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als essentieel onderdeel van een groter complex dat cultuurhistorisch en maatschappelijk van nationaal belang is;
- vanwege de architectonische gaafheid;
- in relatie tot de visuele en structurele gaafheid van het hele ontwerp en de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuinbank

Monumentnummer*: 514084

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82689/189

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

*Woonplaats**

Sneek

*Gemeente**

Súdwest-Fryslân

*Provincie**

Friesland

Locatiennaam

BY Oude Dijk 14, Sneek

Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente**

Sneek

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

1854

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

De natuurstenen VAAS bevindt zich aan de zuidzijde van het trapeziumvormige Wilhelmina Park, ten noorden van de Bolswarderweg. De vaas is in de jaren twintig vervaardigd, door wie is niet bekend.

Omschrijving

De natuurstenen vaas bestaat uit een vierkant, dubbeldelig basement met op de hoeken schijfvormige, decoratieve elementen. Hierboven is de grote vaas geplaatst, waarvan de korte poten op de hoeken niet op het basement steunen, maar in de lucht lijken te zweven.

Waardering

De natuurstenen vaas in het Wilhelmina Park te Sneek, vervaardigd rond 1920, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als essentieel onderdeel van een groter complex dat cultuurhistorisch en maatschappelijk van nationaal belang is;
- vanwege de gaafheid;
- in relatie tot de visuele en structurele gaafheid van het hele ontwerp en de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Tuin, park en plantsoen

Tuinvaas

Monumentnummer*: 514085

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 februari 2000
Kadaster deel/nr: 82689/182

Complexnummer

514078

Complexnaam

Wilhelmina Park

*Woonplaats**

Sneek

*Gemeente**

Súdwest-Fryslân

*Provincie**

Friesland

Locatiennaam

BY Oude Dijk 14, Sneek

Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente**

Sneek

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

1854

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

De ROTSFONTEIN is vermoedelijk rond 1920 vervaardigd, in de tijd waarin ook de natuurstenen vaas en de zitbank zijn geplaatst. Wie het sierelement heeft gemaakt is niet bekend.

Omschrijving

De kegelvormige rotsfontein bestaat uit door cement aan elkaar gehechte stenen en grintdelen.

Waardering

De rotsfontein in het Wilhelmina Park te Sneek, vervaardigd rond 1920, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als essentieel onderdeel van een groter complex dat cultuurhistorisch en maatschappelijk van nationaal belang is;
- vanwege de gaafheid;
- in relatie tot de visuele en structurele gaafheid van het hele ontwerp en de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Fontein (L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument